

BESLUIT GEDEPUTEERDE STATEN AANWIJZING INGREPEN IN POPULATIES INGEVOLGE ARTIKEL 67 VAN DE FLORA- EN FAUNAWET.

Gedeputeerde staten van Fryslân,

gelet op het bepaalde in de artikelen 9, 11, 12, 51, 67, 72, eerste en vijfde lid, en 74 van de Flora- en faunawet;

gelet op het Besluit beheer en schadebestrijding dieren, de Regeling beheer en schadebestrijding dieren en het Jachtbesluit;

gelet op de door ons vastgestelde Provinciale beleidsregels ter uitvoering van de Flora- en faunawet en het Provinciaal Soortenbeleid;

B E S L U I T E N :

het besluit "Aanwijzing ingrepen in populaties ingevolge art. 67 van de Flora- en faunawet" d.d. 11 februari 2003 te wijzigen, zodat dat besluit als volgt komt te luiden:

Artikel 1

Als gronden als bedoeld in artikel 67, *lid 1*, van de Flora- en faunawet aan te wijzen: alle gronden binnen de grenzen van de provincie Fryslân.

Artikel 2

Als personen of categorieën van personen als bedoeld in artikel 67, *lid 1*, van de Flora- en faunawet aan te wijzen:

- I alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet, de stand van de **beverrat** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en vee; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (*.22 long rifle*);
- II de muskusrattenbestrijders van Wetterskip Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9, 11 en 51 van de Flora- en faunawet op andermans gronden zonder diens toestemming, de stand van de **beverrat** mogen beperken, dit in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en vee; *gedurende het gehele etmaal*; met gebruikmaking van klemmen, vangkooien, fuiken en honden, *niet zijnde lange honden, onder de in artikel 4 genoemde voorschriften; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (.22 long rifle), uitsluitend van zonsopkomst tot zonsondergang*;
- III alle grondgebruikers en jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 11 en 12 van de Flora- en faunawet, de **Canadese gans** mogen verontrusten en de nesten mogen beperken door verstoren en eieren rapen op de gronden waarvan zij grondgebruiker of jachthouder zijn, dit ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen; *gedurende het gehele etmaal*;
(Deze bepaling geldt met ingang van 1 april 2006 niet meer, als gevolg van plaatsing van de Canadese gans op de landelijke vrijstellingslijst; zie bijlage 1 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren).

- IV alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9, (11 en 12) van de Flora- en faunawet, de stand van de **gedomesticeerde grauwe gans** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 26,7 (.22 Winchester Magnum). Een jachthouder kan de uitvoering van handelingen ingevolge dit lid van het besluit, betreffende de gedomesticeerde grauwe gans, bij schriftelijke machtiging overdragen aan een jachtaktehouder. De gemachtigde moet bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag door een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;
- V alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet, de stand van de **marterhond** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van schade aan de fauna; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (.22 long rifle);
- VI alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora en faunawet, de stand van de **muskusrat** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en vee; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (.22 long rifle);
- VII de muskusrattenbestrijders van Wetterskip Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9, 11 en 51 van de Flora- en faunawet op andermans gronden zonder diens toestemming, de stand van de **muskusrat** mogen beperken, dit in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en vee; *gedurende het gehele etmaal*; met gebruikmaking van klemmen, vangkooien, fuiken *en honden, niet zijnde lange honden, onder de in artikel 4 genoemde voorschriften*;
- VIII alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9, (11 en 12) van de Flora- en faunawet, de stand van de **nijlgans** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en ter voorkoming van schade aan de fauna; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (.22 long rifle). Een jachthouder kan de uitvoering van handelingen ingevolge dit lid van het besluit, betreffende de nijlgans, bij schriftelijke machtiging overdragen aan een jachtaktehouder. De gemachtigde moet bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag door een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;
- IX alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen, die in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 (11 en 12) van de Flora- en faunawet de stand van de **rosse stekelstaarteend** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn en *de Teamleider van het Team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân als persoon, die jachtaktehouders schriftelijk kan machtigen in afwijking van het bepaalde in artikel 51 van de Flora- en faunawet hetzelfde te doen op andermans gronden zonder diens toestemming*, dit ter voorkoming van schade aan de fauna; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (.22 long rifle).

Een jachthouder kan de uitvoering van de handelingen ingevolge dit lid van het besluit, betreffende de rosse stekelstaarteend, bij schriftelijke machtiging overdragen aan een jachtaktehouder. De gemachtigde moet bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag door een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;

- X alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9, (11 en 12) van de Flora- en faunawet, de stand van de **verwilderde duif** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, met dien verstande dat de beperking slechts plaatsvindt in de perioden die zijn overeengekomen tussen de Nederlandse Postduivenhouders Organisatie (afdelingen Friesland en noord-oost Nederland), de Land- en Tuinbouw Organisatie Noord en de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (in de zgn. ophokregeling); met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 15 (.22 long rifle) van zonsopkomst tot zonsondergang. Een jachthouder kan de uitvoering van handelingen ingevolge dit lid van het besluit, betreffende de verwilderde duif, bij schriftelijke machtiging overdragen aan een jachtaktehouder. De gemachtigde moet bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag door een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;
- XI alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet, de stand van de **verwilderde kat** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van schade aan de fauna; met alle tot jagen geoorloofde middelen alsmede de middelen zoals bepaald in de artikelen 5 tot en met 10 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren, met uitzondering van klemmen, gedurende het gehele etmaal en bij gebruik van het hagelgeweer en kogelbuks van zonsopkomst tot zonsondergang. Een jachthouder kan de uitvoering van handelingen ingevolge dit lid van het besluit, betreffende de verwilderde kat, bij schriftelijke machtiging overdragen aan een jachtaktehouder. Deze laatste moet bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag door een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;
- XII alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet, de stand van de **wasbeer** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van schade aan de fauna; van zonsopkomst tot zonsondergang; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 43 (.222 Remington);
- XIII *de Teamleider van het Team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân als persoon die in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9, 11 en 51 van de Flora- en faunawet de stand van het **wild zwijn** mag laten beperken door, daartoe door hem/haar bij schriftelijke machtiging gemachtigde jachtaktehouders, op andermans gronden zonder diens toestemming, dit ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee en schade aan de fauna; van zonsopkomst tot zonsondergang; met middelen geschikt voor vangst en met de kogelbuks volgens wettelijke specificaties; tevens onder het in artikel 5 genoemde voorschrift. Het gebruik van lokvoer is toegestaan.*
De gemachtigde(n) moet(en) bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag van een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit

lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;

- XIV *alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen die, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet de stand van de **overzomerende Canadese gans** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn, dit ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en ter voorkoming van schade aan flora en fauna; van zonsopkomst tot zonsondergang; van af 1 april tot 1 september; met het hagelgeweer en kogelbuks vanaf tenminste kaliber 5,6 x 26,7 (.22 Winchester Magnum). Een jachthouder kan de uitvoering van handelingen ingevolge dit lid van het besluit, betreffende de overzomerende Canadese gans, bij schriftelijke machtiging overdragen aan een jachtaktehouder. Deze gemachtigde moet bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit, de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag van een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte;*
(Deze bepaling geldt met ingang van 1 april 2006 niet meer, als gevolg van plaatsing van de Canadese gans op de landelijke vrijstellingslijst; zie bijlage 1 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren).

- XV *Alle jachthouders in Fryslân als categorie van personen, die in afwijking van het bepaalde in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet de stand van het **damhert** mogen beperken op de gronden waarvan zij jachthouder zijn en de Teamleider van het Team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân als persoon, die jachtaktehouders schriftelijk kan machtigen in afwijking van het bepaalde in artikel 51 van de Flora- en faunawet hetzelfde te doen op andermans gronden zonder diens toestemming, dit in het belang van de openbare (verkeers-)veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen; van zonsopkomst tot zonsondergang; met middelen geschikt voor vangst en met de kogelbuks volgens wettelijke specificaties. Het gebruik van lokvoer is toegestaan. Bij de uitoefening van de bevoegdheden in het kader van dit lid van het besluit mag een jachthouder zich door ten hoogste twee jachtaktehouders laten vergezellen. De gemachtigde(n) moet(en) bij het verrichten van handelingen in het kader van dit lid van het besluit de schriftelijke machtiging voortdurend bij zich dragen en op eerste aanvraag van een daartoe bevoegde ambtenaar onmiddellijk ter inzage afgeven. De in dit lid bedoelde machtiging kan niet dienen als grond ter verkrijging van een jachtakte.*
(Deze bepaling geldt niet meer als gevolg van vernietiging door de Rechtbank Leeuwarden bij uitspraak van 22 juni 2006, reg.nr. 05/1286.)

Artikel 3

Aan de aanwijzing zoals bedoeld in artikel 2 de volgende voorschriften te verbinden:

1. *Een ieder*, die gebruik maakt van deze Aanwijzing is verplicht bij het verrichten van handelingen in het kader van dit besluit de geldende verboden (artikel 74) en bepalingen zoals vastgelegd in het Jachtbesluit en het Besluit beheer en schadebestrijding dieren in acht te nemen.
2. *Een ieder*, die gebruik maakt van deze Aanwijzing is verplicht een legitimatiebewijs bij zich te dragen.
3. *Een ieder*, die gebruik maakt van deze Aanwijzing is verplicht, indien gebruik wordt gemaakt van het middel geweer, een geldige jachtakte bij zich te dragen.
4. De bemachtigde dieren, of delen daarvan, en eieren die voor consumptie geschikt zijn, mogen voor eigen gebruik worden aangewend.
5. Ter voorkoming van de verspreiding van dierziekten dienen de bemachtigde dieren of resterende delen daarvan, *voorzover deze niet voor eigen gebruik worden aangewend, of niet (mogen) worden verhandeld*, ter destructie te worden aangeboden.
6. *Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten besluiten om de werking van deze aanwijzing geheel of gedeeltelijk op te schorten.*

Artikel 4

De voorschriften als bedoeld in artikel 2, onder II en VII (betreffende de muskusrattenbestrijders) luiden als volgt:

Algemeen

- a. *Bemachtigde en gedode dieren en de eventuele opbrengst daarvan komen toe aan Wetterskip Fryslân.*
- b. *Gedode dieren mogen, voorzover dat nodig is, in het veld (als prooidier) worden achtergelaten op een geschikte plaats.*
- c. *Van deze aanwijzing mag binnen beschermde of staatsnatuurmonumenten slechts gebruik worden gemaakt indien tevens een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is afgegeven.*
- d. *Bestrijding op gronden, die in beheer zijn bij Staatsbosbeheer, It Fryske Gea en de Vereniging Natuurmonumenten, vindt slechts plaats in overleg met deze terreinbeherende instanties.*

Bijzondere voorschriften

Ten aanzien van het gebruik van klemmen

- e. *Klemmen, die voor de vangst van muskusrat of beverrat zijn toegestaan, zijn onmiddellijk dodende klemmen van de bouwtypen Conibear 110, 120, 150/160 en 220, de kleine en grote grondklem (in twee verschillende maten voor muskusrat en beverrat) en de Fenn-trap alsmede lokaasklemmen van de typen Geissler en Hausmann voor de muskusrat en de Leprich in twee verschillende maten voor muskusrat en beverrat.*
- f. *In terreinen met dassen worden beverratklemmen uitsluitend onder water geplaatst.*
- g. *In terreinen met otters worden geen beverratklemmen geplaatst op en in de omgeving van de door deze dieren gebruikte terreindelen.*

Ten aanzien van het gebruik van vangkooien en fuiken

- h. *Een verdrinkkooi is een kooi waarvan het verdrinkcompartiment zich geheel of zoveel mogelijk onder water bevindt.*
- i. *De toegang tot de kooi is in gebieden, waarin de otter geherintroduceerd wordt, ten hoogste 9 cm in doorsnede .*
- j. *Een kooi met een keel is voorzien van een zgn. (anti-)visklepje.*
- k. *Nieuwe kooien dienen te zijn vervaardigd van gaas met een maat van 2,5 bij 5 cm.*
- l. *Bestaande fuiken, die zijn vervaardigd van gaas met een maat van 2,5 bij 2,5 cm, dienen boven- en onderin de kelen te worden voorzien van een opening van 2,5 bij 5 cm, waardoor kleine dieren kunnen ontsnappen.*
- m. *Een levend vangende kooi wordt in ieder geval dagelijks zo vroeg mogelijk gecontroleerd. Voorzover de weersomstandigheden dat toelaten wordt een kooi meerdere malen per dag gecontroleerd of buiten gebruik gesteld.*
- n. *Een levend vangende kooi is steeds voorzien van voldoende vochthoudend voedsel en zonodig van beschermende vegetatie in/op de kooi.*
- o. *Een levend vangende kooi op of aan fluctuerend water opgesteld, bevindt zich vast verankerd op een vlot, dat met het waterniveau kan bewegen.*
- p. *Beverratten en muskusratten, die in een levend vangende kooi zijn gevangen, mogen in de kooi worden gedood met een schietwapen (pistool) op gasdruk door de muskusrattenbestrijders van Wetterskip Fryslân, die een verlof als bedoeld in artikel 28 van de Wet wapens en munitie hebben ontvangen van de korpschef in zijn of haar woon- of verblijfplaats.*

Ten aanzien van het gebruik van honden

- q. *Het gebruik van honden en geweren is slechts toegestaan in opdracht van en volgens de regels van de dienstleiding van Wetterskip Fryslân.*

Artikel 5

Het voorschrift bedoeld in artikel 2, onder XIII, luidt als volgt:

Van gedode wilde zwijnen dient onverwijld een bloedmonster te worden genomen volgens de daarvoor geldende instructie en procedure en voor onderzoek worden aangeboden aan de Gezondheidsdienst voor Dieren, Postbus 9, 7400 AA Deventer, ter attentie van Leo Dekkers (telefoon 0570 – 660371).

Artikel 6

Dit besluit treedt in werking een dag na bekendmaking in het Provinciaal Blad.

Leeuwarden, 1 februari 2005

Gedeputeerde staten van Fryslân

De wijzigingen t.o.v. het besluit van 11 februari 2003 zijn *cursief* aangegeven.

Toelichting bij besluit van 1 februari 2005.

Artikel 67, eerste lid, van de Flora- en faunawet biedt gedeputeerde staten de mogelijkheid te bepalen dat de stand van bij ministeriële regeling aangewezen beschermde inheemse diersoorten, andere diersoorten of verwilderde dieren kan worden beperkt. Dit artikel biedt tevens de mogelijkheid om de stand van aangewezen soorten te beperken op andermans gronden.

De bedoelde ministeriële regeling is de Regeling beheer en schadebestrijding dieren. In bijlage 1 als bedoeld in artikel 2 van deze regeling zijn de aangewezen diersoorten opgesomd.

Het thans voorliggende besluit betreft een wijziging van het aanwijzingsbesluit van 11 februari 2003. De wijzigingen zijn *cursief* weergegeven. Door de wijziging heeft de aanwijzing nu betrekking op de volgende soorten: beverrat, Canadese gans, (gedomesticeerde) grauwe gans, marterhond, muskusrat, nijlgans, rosse stekelstaartend, verwilderde duif, verwilderde kat, wasbeer, wild zwijn en damhert.

Gedomesticeerde (grauwe) ganzen vallen niet onder de beschermende werking van de Flora- en faunawet. Dit geldt ook, voor wat betreft de vogelsoorten, voor de nijlgans, de rosse stekelstaartend en de verwilderde duif. Het verstoren van bijvoorbeeld nesten en het rapen en schudden van eieren van deze soorten is daarom niet verboden en het doden op zich ook niet (de artikelen 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet zijn dus niet van toepassing). Alleen het gebruik van een geweer voor het doden van deze soorten dient expliciet te worden toegestaan. Artikel 67 van de wet is hiervoor het geëigende instrument. Hetzelfde geldt voor de diersoorten beverrat, marterhond, muskusrat, verwilderde kat en wasbeer.

Zoals hierboven gezegd wijzigt deze aanwijzing de aanwijzing van 11 februari 2003. Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht zijn enkele soorten toegevoegd. Het beleid van de provincie Fryslân in deze is vastgelegd in de door gedeputeerde staten vastgestelde Provinciale Beleidsregels ter uitvoering van de Flora- en faunawet en voor het Provinciaal Soortenbeleid, Libje en libje litte, 2 juli 2002 en geactualiseerd in februari/maart 2003.

De aanwijzing betreft soorten die van nature niet thuis horen in Fryslân en ook niet gewenst zijn vanwege één van de in artikel 67 genoemde belangen. Voor deze soorten staan wij een zgn. nul-stand voor.

De **beverrat** maakt een opmars door in Nederland. In de buurprovincie Overijssel nemen de vangsten ook toe. Om de vestiging van de beverrat in Fryslân in de kiem te smoren dienen adequate methoden en middelen toegepast te kunnen worden. Deze aanwijzing sluit aan bij de bestrijdingsmethoden en –middelen in zuidelijk Nederland waar de beverrat al vele jaren wordt bestreden. In afwijking van ons eerder vastgestelde beleid staan wij hierbij een lichter kaliber kogelbuks toe (5,6 x 15, .22 long rifle) omdat de resultaten van een veldproef met betrekking tot de uitwerking van drie verschillende kalibers kogelbuks op (dode) beverratten in overeenstemming zijn met de praktijkervaringen van de beverrattenbestrijders elders in het land. Ook staan wij toe dat de bestrijders in het veld gebruik mogen maken van hagelgeweer en kogelbuks op andermans gronden, zij het onder strikte regie van de dienstleiding van het Wetterskip Fryslân.

Alle jachthouders en grondgebruikers mochten al de nesten verstoren en eieren rapen van broedende **Canadese ganzen**. Dit blijkt niet toereikend om de overzomerende populatie te beperken. Daarom voegen wij toe mogelijkheden van afschot van de overzomerende Canadese gans. Wij beperken dit afschot vooralsnog alleen tot overzomerende Canadese ganzen om (de nagenoeg theoretische) mogelijkheid te voorkomen dat echt wilde, uit Canada afkomstige, exemplaren, die op trek wel eens in Europa (sporadisch in Groot Britannië en Nederland) terecht komen, worden geschoten. De dieren die in de winter de nederlandse populatie aanvullen zijn afkomstig uit Fenno-Skandinavië waar de soort ook is geïntroduceerd.

Bij de **Rosse stekelstaarteend** is de Teamleider van het team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân aangewezen om machtigingen te verstrekken (ook) op andermans gronden. Dit is bedoeld ter uitvoering en mede ondersteuning van het Biodiversiteitsverdrag, waarin naast het beschermen van inheemse soorten ook de bestrijding van gebiedsvreemde soorten is opgenomen. Betrokken partijen, waaronder ook Birdlife International, zijn de uitroeiing van de in het wild voorkomende exemplaren van de rosse stekelstaarteend in Europa overeengekomen. De rosse stekelstaarteend (inheems in Noord Amerika) hybridiseert met de in Europa inheemse witkopeend, een wereldwijd bedreigde soort, en dreigt deze soort daarmee te gronde te richten. De ervaring leert dat tot nu toe gerechtigden nauwelijks optreden tegen de rosse stekelstaarteend zodat een meer dwangmatig middel voor actief ingrijpen nodig is om in te zetten. De aanwijzing van de Teamleider Landelijk Gebied wordt gedaan om snel en adequaat te kunnen (laten) handelen. Ter waarborging van de zorgvuldigheid voert de Teamleider eerst overleg met een aantal instanties voordat een machtiging wordt verleend. Het gaat hierbij om de Algemene Inspectie Dienst, de plaatselijke (of regionale) politie, de faunabeheereenheid en zonodig de terreinbeherende organisaties. Aangezien het hier niet om beheer van de soort gaat maar om het verwijderen van alle in het wild voorkomende dieren is geen faunabeheerplan vereist. Het gaat overigens nog niet om grote aantallen vogels. Meldpunt voor in het wild aanwezige rosse stekelstaarteenden is het Team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân, 058-2925552.

Het **Wilde zwijn** wordt zo nu en dan aangetroffen in Fryslân. Het betreft hier in alle gevallen illegaal uitgezette of ontsnapte dieren. Meestal kan de herkomst niet achterhaald worden. Wilde zwijnen richten vaak grote schade aan landbouwgewassen aan. Dit is de reden waarom ze buiten de Veluwe en de Meinweg niet getolereerd worden. Buiten deze gebieden geldt een nulstand (rijks- en provinciaal beleid). Dit geldt ook voor uit ons omringende landen binnentrekkende dieren. Wilde zwijnen kunnen drager zijn van zeer besmettelijke dierziekten (o.a. mond- en klauwzeer, varkenspest) die enorme schade kunnen aanrichten aan onder meer de gehouden varkensstapel. Bij aanwezigheid van wilde zwijnen van onbekende herkomst is het nodig om zeer snel en adequaat op te kunnen treden door middel van vangst of afschot van deze dieren. Dit moet ook kunnen op andermans gronden zonder diens toestemming. De aanwijzing van de Teamleider Landelijk Gebied wordt gedaan om snel en adequaat te kunnen (laten) handelen. Ter waarborging van de zorgvuldigheid wordt overleg gevoerd met een aantal instanties voordat een machtiging wordt verleend. Het betreft de

Algemene Inspectie Dienst, de plaatselijke (of regionale) politie en de faunabeheereenheid. Zo nodig ook de terreinbeherende organisatie(s). Meldpunt voor vrij rond lopende wilde zwijnen is het Team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân, 058-2925552.

Damherten komen van nature niet voor in Fryslân. In Nederland is het damhert een beschermde inheemse diersoort vanwege de aanname dat de soort al meer dan honderd jaar in Nederland voorkomt (Veluwe). Het damhert is ook geplaatst op de Rode lijst van bedreigde en kwetsbare dieren in Nederland in de categorie Bedreigde soorten (BE). De Toelichting op de Rode lijst (IKC rapport nr. 12,1994) vermeldt dat na 1985 een sterke achteruitgang op de Veluwe plaats vond door een op aantalreductie gericht afschot. Dat zou een ernstige bedreiging van het voortbestaan van deze kleine geïsoleerde populaties betekenen. De status van het damhert wordt in de Rode lijst discutabel geacht (IKC). Daarom wordt onder het hoofdje *Maatregelen*: "Gezien de discutabele status van de soort wordt wijziging van de huidige situatie niet actief nagestreefd". Het streven van de Rode lijst is daarmee gericht op behoud van de status-quo van de populaties op de Veluwe, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, de Amsterdamse waterleidingduinen en de duinen van Oostkapelle en Breezand. In de toelichting op de vaststelling van de rode lijst van zoogdieren in Nederland door de minister van LNV, 1995, staat dat het wild zwijn, edelhert en damhert voorkomen. "Dit hangt samen met de in het verleden gemaakte keuze om de leefgebieden voor deze soorten beperkt te houden, in verband met voorkoming van schade."

De dieren die in Fryslân in het wild leven zijn afkomstig uit illegaal losgelaten of uit dierenparkjes uitgebroken dieren. Het rijksbeleid staat deze ontwikkeling niet toe in verband met voorkoming van schade. Wettelijk is het verboden diersoorten in de vrije natuur uit te zetten. Wij streven ook niet naar een vrij levende populatie in Fryslân vanwege voorkoming van schade en in het belang van de verkeersveiligheid. Dit is ook verwoord in de provinciale beleidsregels Libje en libje litte, zoals die op 2 juli 2002 zijn vastgesteld. Schade aan landbouwgewassen en verkeersonveilige situaties doen zich elders in het land al in toenemende mate voor.

Nu er al enkele jaren van reproductie sprake is bij de damherten in Fryslân bestaat het risico dat, net als de ontwikkelingen van andere populaties (onder andere elders in het land), de aantallen snel toe nemen. Het niet nastreven van in het wild voorkomende populatie(s) betekent zo veel als een nul-stand. Om dit te kunnen bereiken moeten er effectieve instrumenten zijn om dit doel te bereiken. Vangen (al dan niet met behulp van verdoving), en weer terug plaatsen in dierenparkjes is geen optie gebleken omdat het moeilijk en kostbaar is, veel stress bij de dieren veroorzaakt en niemand deze dieren wil hebben. Brengen naar plaatsen op de Veluwe waar ze wél in het wild voorkomen is ook geen bevredigende oplossing omdat damherten daar ook beheerd worden en afschot van dieren plaats vindt. Bij de Waterleiding duinen van Amsterdam en de Manteling van Walcheren vindt (nog) geen beheer plaats maar de snel toenemende aantallen dieren daar zorgen in toenemende mate voor schade aan landbouw en verkeersonveilige situaties. Vangen en euthanaseren blijkt, als middel om een populatie op te ruimen, in de praktijk geen effectieve methode te zijn. Geen van de vorige oplossingen is dus een bevredigende oplossing voor beperking van de populatie damherten. Als enige effectieve optie blijft het verwijderen van de dieren door middel van afschot over. Dit dient zowel effectief als zorgvuldig te gebeuren. Effectief is het als jachthouders (b.v. It Fryske Gea, Staatsbosbeheer en houders van jachtrechten) voor hun eigen gebied de mogelijkheid tot afschot krijgen.

Voor gevallen waarin grondeigenaren of –gebruikers niet mee willen werken is het nodig van de bevoegdheid gebruik te maken op andermans gronden zonder diens toestemming. Met het oog hierop wordt de Teamleider Landelijk Gebied aangewezen, die personen kan machtigen. Uiteraard dient dit met de nodige zorgvuldigheid te worden toegepast. Daarom willen wij alvorens tot machtiging tot afschot over te gaan overleg plegen met vertegenwoordigers van een aantal instanties. Wij denken hierbij aan vertegenwoordigers van de Algemene Inspectie Dienst, de plaatselijke (of regionale) politie en de faunabeheereenheid. In voorkomende gevallen ook van de terreinbeherende organisatie(s). Meldpunt voor vrij rond lopende damherten is het Team Landelijk Gebied van de provincie Fryslân, 058-2925552.